

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

BRALNO DRUŠTVO
pri
Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 13.

V Mariboru, dne 28. marca 1901.

Tečaj XXXV.

Vabilo na naročbo.

Kdor hoče imeti v dobrem, kato-
liškem in narodnem duhu pisan list,
kdor hoče imeti list, da se točno pou-
čuje o spodnještajerskih razmerah, kdor
hoče imeti najcenejši in najbolj razšir-
jen slovenski politični tednik, naj si
naroči list, ki se imenuje

SLOVENSKI GOSPODAR.

Izhaja vsaki četrtek, stane za celo
leto 4 K = 2 gld., za pol leta 2 K =
1 gld., za četrť leta 1 K = 50 kr. Na-
ročnina se pošlje na naslov:

Upravištvo „Slov. Gospodarja“
Maribor.

Več izobrazbe!

Da se ohrani kmečki stan, na to mo-
ramo obračati svojo posebno pozornost. Vsaki
drugi stan, ako bi tudi izumrl, se zopet lahko
sestavi iz kmečkega stanu. Kmečki stan pa
ne dobiva svojih sostanovnikov iz drugih
stanov. Ako je enkrat izginil, je izginil za
vselej.

Ohranitev kmečkega stanu pa je zago-
tovljena, ako stoji v pravem in gmo-
tnem oziru na trdni podlagi. Za trdno nra-
vno pod-
lago skrbi sveta katoliška cerkev s svojimi
nauki. Za dobro gmo-
tno položenje pa si
mora kmečki stan sam skrbeti, a vsaka država
ga mora v tem podpirati. Dandanes je za
kmeta bodočnost zaradi tega tako malo va-
bljiva, ker ga država noče podpirati, a
sam si ne zna pomagati.

Slabo računati, kdor se zanaša le na po-
moč drugih. Zato tudi kmet ne sme raču-
niti na državno pomoč. Samopomoč je prva
in kadar bo se z lastno močjo okrepil
in postavil na svoje noge, le takrat se bo
mu tudi država pritekla na pomoč.

Kmet bi si rad sam pomagal, toda ne
zna, kako bi naj to začel. V tem oziru mu
morajo priteči na pomoč njegovi prijatelji
ter ga poučiti. Kmetu se mora pokazati po-
ložaj sedajnega družabnega reda in označiti
se mu morajo natanko povedati, katera ga vo-
dijo zopet nazaj v varno luko.

Mi imamo na Spodnjem Štajerskem mnogo
kmetijskih bralnih društev. Njih prva naloga
bi morala biti, da se kmečki udje poučujejo
v narodno-gospodarskih rečeh. In ne samo
praktične, takoj rabljive nauke bi naj dobi-
vali udje v teh društvih, ampak tudi načela
zdravega narodnega gospodarstva bi se jim
morala podajati. Vse to se ne stori, ali pa
se stori le v majhni meri. Kakor slišimo,
pripravljajo se koraki, da bodo
prihodnjo zimo delovala bralna dru-
štva za izobrazbo kmečkega ljudstva

v narodno-gospodarskih rečeh po
določenem načrtu.

Na Spodnjem Štajerskem imamo že tudi
mного gospodarskih zadrug. Ljudje so nav-
dušeni zanje, a s samim navdušenjem se de-
lovanje zadruge ne spravi v tir. Treba je
tudi znati, v čem obstoji zadržno delovanje.
Za uspešno zadržno delovanje treba je pre-
gleda čez celo družabno razmerje sedanjega
časa, treba je poznati delokrog proizvajalca
in delokrog uživalca, treba je dobre porcije
trgovinske izobrazbe, sploh za uspešno dru-
žabno življenje je treba mnogo znanja. A kaj
se stori, da si kmet pridobi tako znanje?
Nič...

V prvi vrsti bi bila seveda dolžnost, da
skrbi za tako izobrazbo dežela, oziroma dr-
žava. Toda dežela in država ne poznata svo-
jih dolžnostij, posebno še proti Slovencem ne.
Za trgovce, za obrtnike imajo vse polno šol,
kmet, posebno slovenski kmet, pa je pastorka.
Toda obupati ne smemo. Zahtevamo na vseh
zborovanjih, predvsem na vseh zadr-
žnih zborovanjih, naj dežela in dr-
žava skrbita za strokovno izobrazbo
slovenskega kmeta. Dokler pa nam
dežela in država ne pomagata, morali bodo
po svoji moči pomagati kmetu do take iz-
obrazbe njegovi prijatelji iz takozvanih inte-
ligentnih stanov. Dajte kmetu več
strokovne izobrazbe in rešil bo
svoj stan pretečega propada!

Listek.

Pismo mladeničem.

II.

Mi gremo naprej, mi gremo naprej —
kremeniti značaj.

Zdravo, mladeniči! Veste kaj novega?
Urednikovič ni nič hud, da sem ga izdal.
Zakaj ne? Radi tistega svojega članka »Mla-
deničem« je dobil od raznih strani pozdrave
in čestitke mladeničev. Prej se seveda prišlo
samo na uredništvo, zdaj pa kar naravnost
urednikoviču. To, pravi urednikovič, je ve-
selo znamenje, da se zanimajo slovenski mla-
deniči za resen napredek. Zato rad sprejema
»pisma mladeničem«.

Meni pa je ta pojav slovenskih mlade-
ničev dokaz, da jim je mar prave izobrazbe,
prave organizacije. Vsaka stvar pa mora imeti
trdno stališče, trdno podlago. Le na trdni
podlagi se da sezidati trdno, mogočno po-
slopje.

Če se torej hočete, vrli slovenski mla-
deniči, stanovski izobraževati, se pripravljati
za stanovsko organizacijo, mora pred vsem
vsak vzgojiti v sebi kremenit značaj. To je
skala, na kateri se da sezidati neomahljiva
stavba.

Kaj je torej značaj? Beseda sama že
kaže, kaj pomeni. Značaj je skupnost znakov,
ki kažejo v svoji celoti, kak je človek. V
značaju se nekako združijo vse lastnosti člo-
vekov v celoto, ter dajo človeku gotov glavni
izraz. Katera lastnost je bolj razvita, tista
daje značaju tudi glavno barvo. In tako se
utrudi v človeku neko stalno mišljenje, stalno
vedenje, ki tvori podlago vsemu mišljenju in
delovanju v življenju: to je značaj.

Da to bolj spoznamo, opazujmo značaje
v vsakdanjem življenju! Kdor pozna značaj
katerega človeka, vé z gotovostjo, kako se
bo obnašal ta človek v raznih slučajih. Ta
je hitro v ognju, če se mu nasprotuje; drugi
prenaša možato tudi največjo nesrečo. Ta
začne z vneto vsako reč, pa jo tudi hitro
popusti; oni premisli dobro, predno se loti
kake stvari, potem pa vstraja pri delu do
konca. Ta veliko govori, vse obljubi, pa malo
stori; drugi je mož-beseda, kar reče, to je
pribito.

Tako nastopa človek v življenju na go-
tov, določen, dosleden način. Mogoče je, da
se pokaže včasih drugačnega, v drugi luči;
toda navadno se da sklepati z veliko ver-
jetnostjo iz značaja, kako bo ravnal kateri
človek v tem ali onem slučaju. Tudi v na-
vadnem življenju pravimo: kolikor poznam
tega človeka — saj ga dobro poznam od pet

do glave — tega ne bo storil nikdar, ta ni
zanesljiv, ta je kimavec itd.

To stalno, enako vedenje v enakih slu-
čajih, to doslednost v mišljenju in delovanju
imenujemo značaj. Značaj torej izvira iz
notranjosti človekove. Značaj ni kaj slučaj-
nega. Značaj ima svoje korenine v razumu,
srecu in volji. Dober značaj ima tisti, ki dela po
razumu, čigar volja se vedno strinja z zakoni
zdrave pameti. Slab značaj pa je značaj člo-
veka, ki deluje le po slepih nagibih, ki je, ka-
kor pravimo, vetrnjak, plašč po vetru itd. O ta-
kem človeku navadno pravimo, da je nezna-
čajan, dasi seveda ima svoj značaj, pa slab
značaj, ki ni vreden dostojanstva človekovega.

Iz tega poznamo, kako velikega pomena
je značaj na človeku. Kakoršen je značaj,
takšen je človek. Iz značaja sodimo, ali
smemo zaupati kaj človeku, ali se smemo
zanesti nanj. Vsak človek je toliko vreden,
kolikor njegov značaj. Od značaja je odvisna
sreča človekova, je odvisna bodočnost nje-
gova.

Mladenič, mlado, krepko, plemenito srce!
Kak je tvoj značaj? Ali se odseva od tvo-
jega nadpolnega pota kremenita značajnost?
— Mladost, kako hitis izpred naših oči! Pa
ravno ta mladeniška mladost je najvažnejši
trenutek v življenju. Na katero pot krene

Državni zbor.

Državne podpore vsled uim.

Dva dni se je posvetovala zbornica o raznih predlogih za podporo vsled vremenskih nesreč. K besedi se je oglašilo mnogo poslancev. V tem slučaju pa odloči žreb, po kateri vrsti imajo besedo razni govorniki. Kdor potegne prav nizko številko, je zagotovljen, da bo smel govoriti. Kajti, ko govori nekaj poslanec: 4 ali 6 — potem se navadno predlaga: konec razgovora. Tak predlog se je sprejel tudi v tem slučaju. Ostali govorniki si izberejo še svojega skupnega govornika za ali proti postavi; besedo ima še poročevalec, potem se glasuje in stvar je rešena. Vsi nujni predlogi — med njimi tudi za spodnještajarske občine: Loka pri Planini, Planinska ves, Št. Vid, Vrh, Doblešič, Drensko rebro, Senovo, Brezje, Sv. Ema in Nimno, katere je vložil poslanec g. Žičkar, so se sprejeli. Vladi se je naročilo, naj preiskuje potrebnost po teh občinah in naj jim pomaga z državnimi sredstvi. Treba torej, da te občine svojem okrajnemu glavarstvu podajo popis sile in pomanjkanja, ki tam vlada. Če se torej glavarstvo prepriča o tem pomanjkanju, je dolžno nasvetovati namestniku, oziroma ministru, koliko podpore potrebujejo posamezne občine.

Upravna rek.

Odsek za nujno podporo je predložil tudi jako važen sklep, ki ga je zbornica tudi sprejela in ki se blizu tako-le glasi: »C. kr. vlada se pozivlje, da dela na to, da se uravnajo struge vseh naših rek, (katere delajo škodo po svojem preplavljanju ali s tem, da trgajo rodovitno zemljo). V ta namen naj vlada zahteva potrebnih denarnih sredstev za povišanje tako imenovanega melioracijskega fonda. Melioracijski fond je ustanovljen v ta namen, da se iz njega jemlje denar v zboljšanje zemljišč, v popravilo rek, za osušenje močvirja itd.

Zopet vsenemške interpelacije.

Prusaki v zbornici so vložili zopet mnogo interpelacij nespodobne vsebine, katerih si ni upal objaviti zbornični predsednik. Zato je 21. marca odredil tajno sejo, v kateri so se te interpelacije sicer prečitale, toda zbornica je po veliki večini glasov sklenila, da se ne smejo objaviti, ker so silno pohujšljive. Pri tej razpravi so se hudo prijelci socijalni demokrati in krščanski socijalci zavoljo nekega dunajskega socijalno demokratičnega Seitz-a. Ta mož se je robato obnašal proti

predsedniku šolske komisije, kateremu je nameril v javni seji zausnico. Zato je sklenil dunajski okrajni mestni šolski svet, predlagati deželnemu šolskemu svetu, naj se Seitz opusti iz šolske službe. Pri tej priliki je vzbudil govor dunajskega župana dr. Luegerja veliko zanimanje. Ta krščanski mož je nameril socijalnim demokratom očital, da so sovražniki cerkve in vere. Temu so se pa sociji upirali in zahtevali, naj dr. Lueger svojo trditev dokaže. Ta mož ni nikdar v zadregi. Reče torej med drugim: Vi ste sovražniki cerkve, ker ne hodite k božji službi in se norčujete iz resnic sv. vere. Dobro jim jo je zasolil.

Obstrukcija v zbornici.

Ker je zbornica prepovedala, objaviti nesramne spise vsenemških prusakov, so ti razjarjeni napovedali, da hočejo zabraniti nadaljno posvetovanje z obstrukcijo. Res, precej drugi dan so vložili dva nujna predloga, o katerih imajo pravico zahtevati, da se o njih takoj razpravlja. V znamenje obstrukcije so vsi vsenemški poslanci, ki so udje kakega odseka, napovedali svoj izstop. Vendar so se zadnji trenutek pomirili. Moral jim je predsednik obljubiti, da bo dal prečitati nekatere njihove kočljive interpelacije. To je storil in obstrukcija je za zdaj izostala.

Ljudsko štetje na Češkem.

Češki poslanec Hruby je vložil nujni predlog, v katerem se pritožuje nad krivicami, katere so se godile Čehom pri zadnjem ljudskem štetju: mnogo Čehov so zapisovali kot Nemce. V obče se je tožilo, kakšna nespamet je v tem, da se ljudstvo šteje po svojem občevelnim jeziku in ne po svoji narodnosti. Dunajskemu županu so očitali Čehi, da se je mnogo dunajskih Čehov zapisalo v Nemce. Temu se je uprl dr. Lueger, ter našteval učitelje in učiteljice in mestne uradnike na Dunaju, ki so se smeli zapisati kot Slovane. Eden izmed meščanskih učiteljev se je vpisal kot Slovenec — ne da bi se mu kaj žalega zgodilo. Vendar je naznanil mestni župan, da od zdaj naprej ne bo dobil na Dunaju nihče več mestne službe, če ne označi nemščine kot svoj občevelni jezik. Lepo to ni, da bo moral potemtakem Sloven zatajiti svojo narodnost, če hoče službo imeti na Dunaju.

Državne mitnice odpravljene.

Zbornica je sklenila 22. marca postaviti, vsled katere imajo prenehati mitnice na državnih cestah. Finančni minister pa je

omenjal, da bi vsled tega izgubila država okoli 2 milijona kron in ni obljubil, da se ta postava potrdi, dokler ne vé, kje bo vzel in kako pokril ta primanjklaj.

Davek od zemljiških zadolžnic odpravljen.

Dne 26. marca se je zbornica posvetovala o sklepu davčnega odseka, naj so zemljiške — »hipotekarne« zadolžnice proste rentnega davka. Pri tej priložnosti je pa predlagalo mnogo poslancev različne želje; finančni minister je tudi ugovarjal, ker bi država izgubila nad 7 milijonov kron. Sklenilo se je, da se ima postaviti davčnemu odseku povrniti, da jo naj primerno preuredi in mora o njej vnovič poročati v 24 urah.

Železnica Grobelno-hrvatskameja.

Priprave za zgradbo te železnice so na štajarski strani že dalje časa vse v redu. Deželni zbor štajarski je dovolil za zidanje te železnice potrebno podporo le pod tem pogojem, da se železnica na hrvatski meji nadaljuje do Krapine, oziroma do Zaboka. Mažarji so v Budapešti dolgo časa premišljevali, kaj naj storijo, bi-li dovolili to železnično zgradbo na hrvatskih tleh ali ne. Zdaj so se vdali. Sporočila iz Ogerske naznanjajo, da je tudi železnica do Krapine našla milost v očeh Mažarov in se vtegne ta železnična proga: Grobelno-Zabok kmalu graditi.

Politični ogled.

Pohod na Dunaju. Gotovo je, da bo nemški prestolonaslednik še letos obiskal cesarski dvor na Dunaju. Wolfovi in Schönererjevi listi pa pišejo, da bo ob tej priliki poprosil nemški prestolonaslednik za roko nadvojvodinje Elizabete, hčerke umrlega cesarjeviča Rudolfa. Ta vest je malo verjetna, ker je nemški prestolonaslednik protestant, in bi naš cesar gotovo ne dovolil, da bi nadvojvodinja odstopila od katoliške vere.

Novi topovi. Dunajski listi pišejo, da hoče vojno ministerstvo napraviti 3000 novih topov, kar bo veljalo 100 do 120 milijonov kron. Kdo bo jih neki plačal? Če jih plačajo kapitalisti, dobro; če pa se bo hotelo zvrniti plačilo na revne stanove, tega ljudski zastopniki ne bodo pripustili.

Na Ruskem vre. Dijaki na Ruskem so pričeli razgrajati in ljudstvo se jim pridružuje. V Moskvi so bili veliki izgređi, pri katerih je morala napraviti red policija in vojaštvo. Ljudstvo hoče več pravic in več

mladenič, po tisti hodi tudi mož. V tem času se odloči bodočnost.

Mladenič! Odpira se ti svet velikih dejanj, od vseh strani ti diha nasproti življenje, iskra sile življenja. Vrzi se v svet s krepko dušo in z velikim srcem, pa utrdi v tem vihnem boju — svoj značaj. Še je sprejemljivo tvoje srce za vse, kar je veliko, kar je plemenito, kar je večno. Veliko pričakuje od tebe Bog, ki te je ustvaril in ki te hoče osrečiti časno in večno. Veliko pričakuje od tebe sv. cerkev, ki te je sprejela za svojega uda. Veliko pričakuje od tebe domovina in država ter človeška družba sploh, v katere sredini živiš in se giblješ. Veliko dolguješ samemu sebi. Osreči samega sebe, prisvoji si, kar je najvišjega, kar je najboljšega; utemlji svojo bodočnost.

Tako boš utemeljil svoj značaj, tako boš vzgojil iz sebe značajnega moža — kremiti značaj.

K temu ti želi najobilneje sreče tvoj Bogdanovič.

Ob vrnitvi...

(Konec.)

Drugi dan se je Ivan prezaspano vozil z mojstrom proti jugu. Gledal je skozi okno,

premišljeval o teh novih pokrajinah, pokritih le tu in tam z redkim nizkim grmovjem in se ob tem živo spominjal temnozelenih borovih in smrekovih gozdov — pisanega polja in jesensko rumenih vinogradov svoje domovine. Skoro tako mu je bilo pri srcu, ko se je vozil kraj neznanih kraških vasi, spominjajoč se belih vasi z lepimi cerkvicami v svoji domačiji. — Nekak mrak mu je legel na vedro čelo... zdelo se mu je, da je nepremišljeno zapustil dom in svoje — ter da se pelje nekam v svet — a ne k sreči, ne k radosti, nego v puščavo, da zamori ondi svoje mlado življenje. — Mojstru je lahek smehljaj preletel usta, ko je zrl učenca tako žalostnega pred sabo... tudi njemu ni ugajala ta golčava, ta praznina, a vedel je, da ga čaka krasnejše življenje, v lepih Benetkah — in da bo učenec strmel nad krasoto vedno lepe Florence.

Došla sta v Benetke! — To življenje, kakor v sanjah, sedaj v gugajočo se gondolino, — čoln se zaziblje in odplava po ozkem kanalu. — Dalje, dalje! Ivanu je srce vstrepetal hrepenenja, zdelo se mu je, da stopa v novo življenje. — Da, v življenje, dalje v življenje! —

Pozabil je za trenutke dom, pozabil mamice, pozabil da je na tujem! O saj je to lepo, tako neizrečno lepo! —

In začel je primerjati svoje življenje, skromno življenje z življenjem v svetu. — Koliko razlike? — Kaj tisto vedno domače govorjenje, tista priprostost, jednostavnost brez vse razlike? — Kaj tisto petje fantov na vasi, kaj tisto slikanje domačih kapelic in znamenj? — Ivan se je zdel sam sebi malenkosten, ko se je spominjal svoje prošlosti! — Minili so dnevi in tedni, Ivan se je skoro navadil tuje zemlje in tujega jezika. — Domotožja ni čutil nobenega, da čemu tudi? Saj je bilo tu tako lepo.

Tudi družbe mu ni manjkalo. Tovaršev, pomagavev, učencev enake starosti je imel obilo. — In v družbi je mlad človek lahko vesel, — ako nima prirojenega čuta za samoto. — Tako so tekli tedni, meseci. — Ivan je risal, učil se, ubogal mojstra in bil srečen. Vsak mesec enkrat je poslal pismo svoji materi, pismo polno obljub! —

Tako so mu tekli meseci in leto se je nagibalo v zaton. In on je sedel dan na dan s čopičem v roki pred podobami in dihal vanje življenje... Mojster ga je hvalil in se čudil na tihem.

Takrat je pa Ivan prišel v družbo, ki ni poznala Boga... Poslušal je in strmel, kolikor je razumel to čudno govorico. — Govorilo se je o hudiču, — o Bogu ne, — tudi o peklju. Njegov duh je bil nepristo-

svobode. Naj bi hoteli ruski odločilni krogi uvaževati zahteve ljudstva. Absolutna vlada jedne osebe pač ni umestna v današnjih dneh v moderni državi.

Zmešnjava na Kitajskem. Vse evropske velesile so odposlale več ali manj moč na kitajsko zemljo z namenom, da zatro upor Kitajcev in varujejo lastne koristi. Sedaj se je pa popolno prekoračil ta delokrog, boj se pričinja med velesilami. Med Rusijo in Nemčijo se pričinja boj radi Mandžurije in ravno sedaj je ruski general odklonil pogoje, ki jih je stavil v svrhu poravnave razpora grof Waldersee, ob enem se pa vedno bolj podžiga ogenj razpora med Francozi in Angleži. Med Francozi na Kitajskem so že navadni klici: Proč z Angleži! Angleži so v skrbeh, ker bi v slučaju nove vojne morali iz Južne Afrike odpoklicati mnogo vojaštva in bi potem Buri gotovo zmagali.

Vojska v Južni Afriki. Poganjanja med burskim generalom Botho in med lordom Kitchenerjem so se razbila. Angleži hočejo sedaj nadaljevati vojsko do skrajnosti. Toda kakor vse kaže, taka namera Angležem ne bode več mnogo hasnila, kajti angleško vojaštvo je tako utrujeno, da bode Kitchener težko kaj dosegel proti kremenitim Buirom. K temu je prišlo v Transvalu veliko deževje, kar popolnoma onemogočuje gibanje angleških čet. Buri delajo Angležem pa na vseh koncih in krajih velike težave. Tako se n. pr. poroča, da obstoji taktika Burov v tem, da so Angležem v malih oddelkih jednomer za petami in jih varajo v svojih pravih načrtih. Dne 20. t. m. je marširal oddelek Angležev, ki se nahaja v mestu Wrede pod generalom Campbellom, nekoliko ur iz mesta, da rekognoscira po okolici. H kratu jih napadejo Buri, katerih je bilo toliko, kakor bi bili prirastli iz tal; pričel se je vroč boj in Angleži so bili tepeni tako, da jih je nad polovico obležalo na nojišču, drugi pa so s strahom tekli nazaj v mesto Wrede. Ves pogum Angležev obstoji še sploh v tem, da se zavarujejo po nekaterih mestih in trgih; kakor hitro pa pridejo na plano, so že z Buri skupaj in potem je boj. K sklepu se poroča, da kuga med angleškimi vojaki zelo napreduje. — Angleška vlada je najela nov kredit 150 milijonov gld. za vojno v Afriki.

Staročehi se gibljejo. Pri prihodnjih deželno-zborskih volitvah na Češkem bo nastopila proti Mladočehom staročeska stranka. Mladi krepki naraščaj te stranke se že pridno organizira. V programu imajo na prvem mestu gospodarske težnje češke dežele.

Dopisi.

Od Sv. Urbana nad Ptujem. Ako Te, dragi čitatelj, pripelje pot kedaj tudi sem, na veseli hrib sv. Urbana, posebno v času, kadar kaže vsaka rastlina svojo praznično obleko, gotovo ti bo srce veselja igralo ob pogledu na krasni kraj, obdan okol in okol s precej dobrimi vinogradi in s plodonosnim sadnim drevjem. In ko boš občudoval in se veselil krasnega razgleda, proti severu in izhodu po lepih slov. goricah, proti jugu čez ptujsko polje v nekdanj rodovitne haloške gorice, na zahodu pa ti moli kviško zeleno pohorsko pogorje in povsod, kak daleč ti sega oko, se ti zrcalijo in belijo na prijaznih holmcih bele cerkvice. Pač ti radost navdaja dušo, da moraš nehotе vslikniti: »Lepa naša domovina!« In ko se tako veseliš krasnega razgleda, ti pride gotovo marsikaj na misel, in, ako si zvest sin »majke Slave« gotovo tudi to, — da tukaj pač morajo bivati srečni ljudje, ki se gotovo zavedajo svojega jezika, svoje narodnosti. A motiš se, »dragi čitalelj«. Ako si ogledaš nekoliko bolj natanko kraj, boš sprevidel, da malokje tako spiyo v narodnem spanju, kakor ravno tu. Spijo pač tako, kakor kralj Matjaž v svoji votlini. — Prebudi se pač tu in tam kateri, ki mu je začela tleti iskra domoljubja, a ko spregleda in vidi, da še drugi dremlejo okoli njega, vidi, da je preslab vneti ljubezen do domovine, položi mirno glavo nazaj in le v sanjah gleda, da bo se nekdanj začelo tudi pri nas daniti, da bo nastopil čas, da bomo se zavedali, da smo sinovi mogočnega slovanskega rodu, in se vsak zavedal, da ga je rodila slovenska mati, da bo vsak z veseljem zapel: »Na slovenskem dom je moj.« In kedaj bo pač to? — Kakor me razni opravki pripeljejo med ljudi in reči moram, da je najti precej takih, ki se hvala Bogu zavedajo, a kaj ker so »telo brez glave«, — ker ni voditelja. Kaj nam pomaga tu in tam eden, ki je vnet za pravično nam narodno stvar, če pa ni edinosti in zastave, okoli katere bi se zbirali in tako skupno delovali za blagor domovine.

Priznati moramo, da kateri bi lahko veliko koristili domovini in imajo zmožnosti za to, tisti kar tiho sedijo in njih srce je menda okamnelo, da se njim ne smili rod, ki se pogrezuje in oddaljuje zmiraj bolj od prapora, na katerem se blišči geslo: Vse za vero, dom in cesarja. Naše ljudstvo rado čita, a kaj žalibog da mu manjka dobrih knjig in časopisov, in tako sega pač po vsem, kar mu ceneje in prej v roke pride. Dosti bi se

pridobilo, ko bi se tudi naši domoljubi pač enkrat zjedini in nam preskrbeli dobrega in koristnega berila.

Kakor so nekdanj Izraelci v starej zavezi zdihovali za obljubljenim mesijom: »Vi oblaki ga rosite in zemlja naj ga da,« tako pač mi danes kličemo: Vi oblaki nam rosite, rosite pač duha modrosti, da bodo naši narodnjaki sprevideli, da je zadnji čas začeti buditi ljudstvo iz narodnega spanja. Pomni pač naj vsak: Da ne samo kar velela mu stan, da kar more, to mož je storiti dolžan. In tako bo v kratkem čisto drugo življenje pri nas, da bodo nas z veseljem pozdravljali in obiskovali vsi narodnjaki okol in okol, tukaj na veselem bribu sv. Urbana. V to nam pomoz! Bog in majka Slava!

Iz Kapele. Slavno uredništvo! Prosim, blagovolite prejeti sledeči dopis kot odgovor v »Domovini« objavljenega 22. febr. 1901 št. 15. Dopisnika iz Kapele mora res nekaka slepota obdajati, ker vidi črno namesto belo. Pravi namreč: »Pričakovati je, da nam krajni šolski svet preskrbi učitelja, kateremu bomo mogli vendar v vsakem obziru zaupati svoje otroke.« Nam ne zaupate torej svojih otrok? Ali smo taki ničvredneži, taki brezverci, ali jih morda učimo kalvinizma, protestantizma itd., ali smo taki izprijevalci mladine? Ali jih ne učimo tega, kar jim je treba k poznejšemu življenju? Ali se ne ravnamo po postavah! Ali ne gledamo na pravi namen ljudske šole, ki se glasi: Ljudska šola ima nalogo otroke нравno-versko vzgojiti, njihove duševne zmožnosti razviti, jim nuditi znanosti, potrebno za nadaljno izobrazbo za življenje in jim ustvariti podlago, da bodo postali vrli ljudje in vrli udje človeštva. Torej pravim pedagogičkim učiteljem ne zaupate otrok?

Zelo mi je žal, da dopisec ne razvidi truda in pravega delovanja tukajšnjega učiteljstva. Ne zahtevamo od vas prav nikake zahvale, saj vemo, da je dandanes »nehvaležnost« pravo plačilo sveta, ampak lepo ni, učiteljstvo tako črniti pred svetom. Mi vendar prav z veseljem izvršujemo svoj poklic, videč, da se zastoj ne trudimo, da res dosežemo pravi namen pri nedolžni mladini. Tega jasen dokaz je tudi to, da je bilo učiteljstvo pri lanskem nadzorovanju šole po uspehih pohvaljeno in je jednemu došlo celo pohvalno pismo.

Kar se tiče vsprejema v gimnazijo, opominim, da iz učenca, kateri ni bil z zmožnostmi oblagodarjen, ne moremo kar danes že napraviti učenjaka. Sploh bi veliko pametneje bilo, da bi dopisec raje sedel pri kaki pametni knjigi, kakor da bi se mešal kot nepovabljen

pen začetkoma takim novotarijam, ... a nazadnje ga je omamila misel: Prost v življenju, prost po smrti, nič Boga, nič pekla! — Ha, življenje, novo lepo življenje! —

Postal je zamišljen! — Strmel je hud podobo Kristusovo, gledal njegov trnjevenec, zabiti globoko v glavi... In bolesten obraz Kristusov ga je vedno nečesa spominjal...

Odmaknil je pogled in se ozrl po svetu. Ta svet, to lepo brezskrbno življenje. — Nič strahu, nič upov, nič vere v srcu...? — Sam sebi ni verjel, da je prišel tako daleč.

Odložil je čopič in se ironično nasmehnil: »Zakaj slikaš to, čemu te svete obraze, to glorio nebeske slave... čemu vse to?« Mrak je ulegel v njegovo dušo... In objela ga je ona brezmejna bolest, katero začuti človeško srce, ki ima velikansko praznino, ki pogreša svojega Boga...

Od tedaj ni vzel več kista in palete v roke... in za nekaj dni se je izgovoril s hladnimi izgovori pri mojstru.

In življenje od tedaj? — Ivan bi ga rad izbrisal iz spominov svoje duše. — Potikal se je okrog — nikjer doma, — tujec povsod, kakor nesrečni Ahasver, ki je odrekel Kristusu počitek, ko je šel ves truden mimo njega! —

Ivan potuje mimo rojstne hiše — — njegovo oko se je le za trenutek ustavilo na beli kočici. In koga naj tudi išče več tam. Sivo mamico so mu pred nekaj tedni odnesli tja na groblje — tako nekako mu je govorilo v tujini drobno pismo, zapečaten s črnim voskom... In vendar je prišel k materi, da najde pri njej pokoja za trpeče srce...

Oziral se je po znancih, a bili so to oni vsakdanji, navadni obrazi, ki se zanimajo nad tujcevo obleko, ogorelim licem, utrujeno počasno hojo... Prijateljskega pozdrava ni bilo najti na njih ustah, izraza sočustvanja tudi ne... Ljudje so ljudje! —

Šel je dalje! — Ta pot, ta bridka pot na grob! —

Solnce se je oziralo po dolini, kakor da s svojimi zlatimi žarki spremlja uboga potnika na samotni stezi. — In neke v grmovju so se oglašali slabotni pomladni pevci, kakoršne more navdušiti za petje prijazno aprilsko solnce. —

Ivan je korakal molče, zatopljen v nekdanje čase... Vsa njegova lepa mladost mu je živo stopila pred oči, — in pred njim je stala — taka, kakoršna je zapustil nekdanj, osivela, resna njegova mati! —

Potegnil je rahlo z desnico po čelu, kakor da so mu ti spomini neizrečno dragi.

In šel je dalje z utrujenimi koraki.

Prišel je na grobe. — Sam Bog ve, kje je materin grob... Tu in tam pokriva nove grobe nebroj ovenelih vencev, tu in tam sameva venec zimzelena ali grmič rožmarina... Sicer pa je preprosto tu — vse tako jednostavno, kakor je priprosto to selsko življenje tam doli v vasi. —

Ustavil se je kraj belega lesenega križa, vzel klobuk z glave ter sklonil, kakor truden glavo... Nekaj črnih pismenk na križu mu je povedalo, da tu spava njegova mati.

Stal je z uklonjeno glavo, s sklenjenimi rokami, solznih oči kraj gomile. — Srce mu je stiskala neznanska bolest in v grlu ga je tiščalo nekaj, da ni mogel spregovoriti besedice. —

»Mati,« zaihtel je za nekaj časa, in gorke solze so se mu udrle po licu — — —

»Mati, da me vidiš sedaj!« —

Jokal je, kakor ni jokalo od one dobe, ko so mu očeta položili v zemljo. —

Sklonil se je, poljubil grudo zemlje in rob lesenega križa. In zdelo se mu je, da mu je ta hip zopet vleglo v srce nekaj mehkega, nekaj dražestnega, kakor vselej tedaj, ko mu je mati prekrizala čelo...

Izgubil je nekdanj križ... a našel ga je zopet na materinem grobu! —